

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-torlatca 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-ször 5 kr. s egyszeri bejelentés után 30 kr. bérletdíj. — Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent

Nyitléri cikkek:

sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. — Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

A cseh gordiusi csomó.

Bécs, okt. 23.

△ Napok előtt akartam írni e becses lapoknak az itteni kiegyezkedési zűrzavarról; hanem a politikai láthatár sehogy sem akar tisztulni, s a legjobban beavatott reporter is csak annyira viheti, hogy megtudja: **hányféle** minisztertanács tartott tegnap, hány fog ma tartatni? Beust conferált-e Andrásnyval, vagy ez tanácskoztott őra hosszan a többi közös miniszterekkel? hányszor ültek össze a lajhántuli miniszterek, s melyik országlárt: melyik időben és mily hosszas ideig fogadta ő felsége külön kihallgatáson, avagy egyszerre több miniszter is jelent meg a császár-király dolgozó termében? Ezt a tematát a mi nagyon is élénk német lapjaink tudósítói a végtelenig elvariálják, olyannyira, hogy délután már az eredeti tudósítás megírja se ismer reá szellemi édes gyermekére, annyira eltorzították, vagy felcizomázták azt érdemes collegái az újság-vágyó, állandóan feszült izgatottságban levő lapolasók számára.

Bár merre megyünk most Bécsben, mindenütt azt halljuk többé-kevésbbé szenvedélyes hangon vitatni: **mi** történik a cseh pactummal? elmegy-e és mikor a rescriptum Prágába? s valjon az eredeti szerkezetben-e, avagy jelentékeny, vagy éppen lényeges módosításokkal? Beust marad-e helyén, vagy Hohenwarthnak kell távoznia? Sikerül-e a két fél concedálása által eszközendő compromissum, vagy minden élére állítatik.

Hallva a bécsiek elkeseredett vitáit, kiméletlen és merész reflexióit, — olvasva a prágai legfrissebb cseh lapok cikkeit, s a német lapoknak ezekre adott feleleteit — be kell vallanunk, hogy Hohenwart inoptima forma megteremtette a lajhántuli chaost.

A csehekkel való alkudozásnak czélja csak az lehetett: méltányos engedmények által megnyugtanni e tekintélyes számú és befolyásu nemzetiséget. És **hová** vezetett a titokban oly hosszasan folytatott alkudozás a csehek feudal-national vezéreivel? Oly kérdés feltételére, melyre feleletet adni minisztertanács minisztertanácsot ér, egyszerre kétféle minisztertanács (közös és lajhántuli) napok óta állandó lett; a leirati módosítások csak úgy rajzanak még sincs semmi megállapodás; a helyett, hogy a csehek kibékítését megközelítették volna, már eleve a legtulzabb követelésekre lovalták e szerénységben úgy sem ékeskedő népet s a mi a legnagyobb baj, a német elemet végig elkeserítették, oly annyira, hogy most e két népiség nagyobb gyűlölettel áll egymással szemben, mint állott valaha.

Ez maig a Hohenwart-Rieger-Clam féle cseh pactumok sajnálatos eredménye. Mert bármily szerkezetű leirat menesztessék Prágába, a kibékítés műve édes keveset vagy éppen semmit se nyer általa: a csehek már a hetedik égben képzeltek magukat, s szintugy készültek megdönteni az alkotmányt Ausztriának. Ne tessék fejüket rázni ez állításomra! A csehek ma is hangadó vezérei közül nem egy már 1848 előtt is még **nagyobb** dolgok véghezvitelére is hivatva lenni képzelte a cseh nemzetet, az Európát regenerálendő szlávok e legműveltebb (?) fáját. Mit fognak tehát ezek mondani, talán **tenni**, ha a titokban Hohenwart által odaigért 100-ból csak 90-et talál a rescriptum megígérni? S ha a csehek hajlandók is lennének a 10-es utórára várni, mit szólnak a németek, kik mellett Nagy-Németországon mindenfelé rokonszenves, felbátorító tüntetések történnek, kik magok mellett hallják nyilatkozni az angol közvéleményt is?!

Bár hogy is gondolkozunk a szemeink előtt kifejtett zűrzavar felől, tény, hogy Hohenwart egy oly gordiusi csomót hozott létre a cseh pactummal, a melyet szétvágni nem is lehet, de nem is szabad, — s a melyet megoldani is ép oly bajos.

Ez a cseh kiegyezés nem hogy **közelebb** hozta volna egymáshoz az osztrák népeket, s megszüldítette volna a lajhántuli alkotmányosságot; de magukban a különböző miniszteriumokban és közt is szakadásokat idézett elő, s magát a koronát is belevonta a megoldás kérdésének megfajtásába, ami kissé ellenkezik az alkotmányosság alapelvével.

Látjuk, hogy a közös miniszterek szemközti állanak a lajhántuli miniszteriummal; ez sem elég, az utóbbi körében a pénzügyminiszter (Holzgethan) olyaténkép akarja a suttomban kifőzött cseh pactum pénzügyi részét módosítani, hogy ezzel collegái sehogy sem akarnak kibékülni; a landes hadügyér pedig maga sem tudja: jobbra álljon-e vagy balra. A közös miniszterek felfogását osztja és támogatja a magyar miniszterelnök, mint a korona e tárgyban felkért tanácsosa; míg Hohenwarth mögött a szláv celebritások sorakoznak, teljes erejükből támogatván őt, s bizalmas körökben a korona előredott kötelező szavára is hivatkozva.

Hogy a miniszterek tanácskozásainak nincs

vége-hossza, ezt tudja egész Bécs, olvassák önök is naponta bécsi és pesti lapokban; azt is tudjuk és tudják, hogy a cseh követelményekre adandó válasz formulázása képezi azoknak tárgyát; hanem **mik** és **mennyire** behatók a módosítások, ki ajánlja azokat, ki fogadta el vagy utasítja vissza ezt vagy amazt és **mi** okból? s főleg történik-e már végmegállapodás és **miben**? — erről biztosat talán még azok sem tudnak, kik a tanácskozásokban résztvettek, szavaztak.

Majd az a bire, hogy Beust állása nincs megintatva, — majd, hogy Hohenwarth még mindig ura a helyzetnek, s legnagyobb erélyvel látand a kivitelhez; — majd azt beszélnek, hogy ő grófsága már is védelmi posztóba szorult, s a közös miniszterek Andrásny által támogatva a belső körökre szorították, külmüveit (és pedig milyenneket?) fel kelle adnia. A **mindentudók** fontos arccal elbeszélnek neked a leirat foglalatját is; e szerint a legnagyobb szívesen értesítenék a cseh landtag a rescriptumban arról, hogy Csehország csak is a decemberi alkotmány keretében remélheti kívánalmának kielégítését. Jönnek azután a szerényebb pessimisták, s ezek úgy sugva mondják el négy szemközti előbb ennek, majd a másiknak, hogy találta volt alapot a compromissumra, hanem **ez egyetlen** ponton hajótörést szenvedett (mi volt az, nem is sejtik), s hogy azóta nem sikerült medumot találni a sikert ígérő közvetítésre. A harmadik, negyedik hírét hozza, mily élénk tanácskozásokat folytatnak a cseh vezérek a prágai clubokban; míg a jólértesültek azzal állanak elő, hogy Chotek gróf már is készíti elő a cseh landtag irányadó főfiai a követeléseket devalváló leiratra, megmagyarázván az okokat, melyek kényszerítik az illetőket az engedékenységre, concessiókra.

Mindezekből láthatja a t. olvasó, hogy az itteni dolgokról valamit pozitívással írni teljesen lehetetlen; csak annyi látszik meg világosan, hogy azok, kik kibékítésen vélték dolgozni, e helyett a legnagyobb zavart okozták, s egy **alig** elodázható catastrophet készítettek elő az osztrák tartományoknak; ha csak valami csoda által, e Hohenwarth által bonyolított gordiusi csomónak nem akad olyan mestere, ki **kard nélkül** is meg tudja azt oldani, s a nagyobb megrázkódások elkerülhetésére is kimutatja az arany középutat. Adja Isten, hogy így legyen; nemcsak lajhántinnyi szövetségeseink, de magyar hazánk érdekei is követelik a catastropha elhárítását, a kielégítő megoldás sikerültét.

Vajha a mi ellenzékünk is felhagyna a zavarosban halászatás hirdetésével, midőn oly nagy szükség van az egyesített erőre.

Lapszemle.

A „Reform“ jónak állítja ismernünk, mit olvasnak a határörvidéki szerb lakosok. Egy 7000 példányban szétosztott röpirat, mely a lázadás előtt néhány nappal látott napvilágot, a magyarok kiirtásáról beszél. A szerb kormány egyik tagja, Ristic ur, röpirat terjesztéséről állítólag birtudomással. Ez most történik, midőn a fejedelem a czár üdvözlétére megy. A röpirat szoros összeköttetést akar Styria, Krajna, Istria, s Dalmátiával; tanácsolja, hogy szakítsák meg minden viszony Magyarországgal; a határörvidék felosztató császári leirat dobassék vissza. Dolgoztassék ki új alkotmány felelős miniszteriummal a délszlávok számára, úgy ezek az államadosság egy részét készek elvállalni. A magyarországi szerbek tiltakozának minden kormányforma ellen, mely Bécsből tukmáltatik rájuk. A magyar kormányt elismerni nem szabad. Szerző Hohenwarthot, a szerinte 5 millió tót hajnalcsillagának nevezi; jósolja kiirtását a kamarillának, mely Zrinyit, Frangepánt, a horvát nagyokat meggyilkolta. — Ez örüllés. A nemzeteknek fel kell ismerniök közös érdekeiket a kibékülésben. A fagyjölöletet hirdető ellen kiméletlen szigor kívántatik.

A „Pesti Napló“ Hohenwarth kísérletét, bár merre düljön, Ausztriában sötét pontnak fogja tekinteni. Ez magát a kiegyezés eszméjét kompromittálta. A cseh megoldási mű tulsúly utáni vágy, melyet a cseh nemzet engedménynek nevez. A legnyersebb önzést, tehát Hohenwarth, a béke oltárára tett áldozatként, lépteti előtérbe. A németiség azért a kiegyezésről hallani sem akar. A csehszövény kezébe oly érv nyomtatott, melynél hatalmasabbat övüdezek küzdelmében sem találhatott. A küzdő felek közti ürt békés uton áthidalni tán nem is lehet. A csehek közti agitató s a németek szelleme az állam de-compositiójára vezet. Hohenwarth a népek közt kompromittált kiegyezésbe a koronát is bevonta oly módon, hogy határozatának praedijakált, illetőleg az egyik fél lel engagiroztatta visszaléphetés nélkül. Hohenwarth a két államtestnek 1867-ben alkotott függetlenségét is veszélyezteté. Szoros osztrák ügyben kelle a magyar, egy a közös kormánynak részt vennie.

Az „Ung Lloyd“ az idők jelei gyanánt, tünteti fel Angolhonban a feudálisoknak úgy, mint a liberálisoknak ügyekezését, a munkás osztályt pártjokra nyerni.

Angolországban a főosztály van a föld birtokában. Nagy részét ennek magukhoz ragadták a vaspályatársaságok, hogy mellék, concurrentiákat lehetlenné tegyenek; míg a meggazdagott tőkepénzesek álmaik megvalósulását szemlélik a vadaskertekben, melyeket a megvett birtokokon létesítenek. Gladstone a munkásosztály szavazatát akarja biztosítani a conservatívek részére, a munkásokkal létrehozandó compromissum által, Disraeli liberálisai ellen.

A „Kol. Közl.“ eredeti távsürgönye.

Bécs. Hohenwarth naphosszant conferált Riegerrel és Clammal a császár által kívánt rescriptum módosítások fölött. Hírlik, hogy Hohenwarth miniszteriuma lemondott. A cseh vezérek visszautasítják a közös miniszterek által javasolt módosításokat. Hohenwarth sem akar egy olyan leiratot ellenjegyezni.

Prága. A „Pokrok“ óvatosságra inti a cseheket, ha beleegyeznek abba, hogy az 1867-ki kiegyezés érvényére nem szükséges a csehek elismerése, ez által politikájuk iránytűjét vesztik el s magyar befolyás alá kerülnek. A „Nar. Listy“ is arra tüzei a cseheket, ne teljesítsék Andrásny kívánatait.

Clam Martinic, Rieger, Harrach Bécsben vannak. Állítólag oct. 23-án készült el a leirat. Ő Felsége odautasítá Hohenwarthot, hogy Andrásny és a közös miniszterek által felhozottak értelmében hangsúlyozni kell azt, hogy: a magyar kiegyezés nem vethető utólagos elismerés alá, minden erre vonatkozó törvényt csak azon úton módosítható a mint alkotottat; hogy az osztrák országok államjogi viszonyát az osztrák alkotmány szabja ki.

Páris. Az itteni lapok, kiválóan a „Constit.“ Ausztria szlávva tételében annak tönkrejutását látják; a csehek álma, régi országuk helyreállításáról egyetlen európai hatalomnál se találta pártfogásra.

Legujabb táviratok.

Bécs, oct. 24. A krísis még távolról sincs befejezve, mivel úgy látszik, hogy Hohenwart végelhatározását Rieger és Clam-Martinic nyilatkozataitól teszi függővé, kik azonban nem hajlandók elismerni, hogy az osztrák tartományok állását már az alkotmány meghatározta, továbbá kívánják, hogy a kormány a sarkalatos cikkeket a reichsrath ele terjeszteni leiratában megígérje.

Prága, oct. 24. Rieger és Clam-Martinic Bécsbe utazását hosszas értekezések előzték meg, melyekben ezek előbb tagadó választ adtak s csak hosszas kérés után sikerült Choteknak őket a Bécsbe méneteltre birni.

Németországban mindenütt tüntetnek az osztrák németek mellett. Legközelebb Münchenben tartott népgyűlés, hol egyhangulag fogadtak el egy resolútiót, melyben a többi közt a következő passus van: „A német törzsnek Ausztriában minden legkisebb megsértését és mellőzését az egész német nép megsértésének tekintjük.“

Brüssel, oct. 23. Az „Independance belge“ jelenti: Franciaország már az egész országnak odahagyása iránt alkudozik. A Versaillesban tartott minisztertanács elhatározá, hogy a kamara elé egy a Bonaparte családót száműző törvényt fog terjeszteni.

Madrid, oct. 23. A cortesben Candeau miniszter több interpellációra válaszolt; azt mondja, hogy az „Internationale“ tagjai ellen kimélet nélkül fog eljárni; a munkások ternapi gyűlekeztében tartott izgató beszédek miatt a törvényszéki vizsgálat meg fog indítani.

A porosz diplomatia leleplezései.

A berlini cabinet leleplezései előbbi bonapartistikus terveket illetőleg ujabbban is folyamatban vannak. A német-francia háború kitörésekor kezdettek meg a leleplezések s igen nagy föltűnésben részesültek már akkor. Nem régiben jelent meg Benedettinek egy röpirata, mely a „Deutscher Reichsanzeiger“-t a következő nyilatkozatokra indította:

„A külügyi hivatal a Franciaországgal folytatott háború megkezdésekor némely titkos tárgyalásokat — különösen francia terveket, melyek a belga királyságra vonatkoztak — hozott a nyilvánosság elébe. Ez olyan eljárás volt, melyet a diplomatia csakis különös kivételek esetében követ. Ilyen esetek voltak azok is, midőn ama leleplezések tétettek, s a midőn az volt a földat, hogy egy oly nagyhatalommal szemben, mint a minő Franciaország, a mely háborút kezd, melyből Németországra a legnagyobb veszedelem hárulhatna, minden található ellenszerrel kell fellépni, különösen pedig a támadótól más hatalmak sympathiáját elidegeníteni igyekezni, mint-hogy az ilyes sympathiára mindkét hadakozó fél egyenlő

sulyt fektet. Ha most Benedetti gróf e téren folytatja leleplezéseit, hogy kimutassa, kinek terhére esnek a francia politika hibái, úgy ezen eljárásban, a mely iránt a felelősség indítójának marad meg, kívánatos, hogy a leleplezéseknek legalább azon pontjai, melyek a külügyi hivatal tavali közleményeiből kérdés alá kerültek, helyreigazíttassanak.

Gróf Benedetti nyilván nem tudta, hogy a háború folyama alatt mely részei kerültek a francia titkos iratáraknak a német csapatok kezébe, különben leleplezéseiben vigyázóbb lesz vala, s különösen nem kísérlette volna meg a tagadásokat, melyeket a császári kormány a német közleményekkel szembe felállított, Belgium kézrekerítését illetőleg épségben fenntartani. Benedetti gróf a dilatori tárgyalásoknak, melyeket a porosz miniszterelnökkel több éven át folytatott, két különböző phásist igyekszik szellőztetni. A német terület átengedésének kívánását Mainzsal együtt, mit ő 1866-ban augusztus 5-én és 7-én intézett a miniszterelnökhöz, összehuzza a Belgiumtól későbbi követeléssel, s igyekszik a Tuillériákban megtalált s már közölt leveleket kizárólag elsőbbségre vonatkoztatni, dacára annak, hogy ezek az általa is megemlített s Lavalettehoz intézett levélével a császárnak már be voltak végezve. Hogy mindkét phasis a felfogásban is különbözik, ez kitűnik azon jelentésből, mely a külügyi hivatal kezei között van.

Legutóbb 1866-ban augusztus 5-én irt a mainzi episod felől egy jelentést. Ezen írásbeli közleményt megbeszélés követte, a miről Benedetti könyvében felületes említést teszen, lehetőleg kerülvén ez alkalommal önbeszélőleg lépni fel. Különben lehetetlen lett volna elhallgatnia, hogy a francia követelést ő maga is erélyvel és megalógedéssel ajánlotta. A miniszterelnök azon megjegyzésére, hogy ez a kívánat a háborút megakadályozza, ő ekkor azt válaszolta, miszerint Párisba elmegy, de nem teheti, hogy a császárnak saját meggyőződéséből ne ajánlja annak követelését, mert ő maga is azt hiszi, hogy a dynastia existenciája fenyegetve van, ha Franciaországban a közvéleményt meg nem nyugtatja Németországnak egy ilyen engedménye. Ezen értekezést Napoleon császárnak egy aug. 12-ről kelt levele követte. Csak miután általa a mainzi kérdés felől leestett a lepel, kezdődött — már aug. 16-án — a második, Belgiumot illető esekemény. Nekünk, mondja a „Reichs-Anzeiger“ — nincsen hajlamunk, további provocatio nélkül a saját politikánk érdekein kívül csupán személyes czélok miatt titkos államátgyalásokat nyilvánosságra hozni, de mindazáltal egy 1866. aug. 16-ról kelt levél föltartalmát meg kell említenünk. A levél Benedettéhez volt intézve és Chanzy ur által hozatott át Párisból Benedetti részére, tartama pedig instructiók voltak. A levelek következőleg szólnak:

... A sikerre való kilátás szerint, ön követeléseit még egy, vagy lehet, három phasison fognak keresztülmenni. Első sorban ön, midőn az 1814-ki határkérdést és a Belgium annectálása irántit egy gondolatra fűzi nyilvános egyezmény által Landau, Saarlouis, Saarbrücken és Luxemburg hercegség átadását fogja kívánni és offensiv, meg defensiv szövetségi szerződés által — megszerzi nekünk a Belgium annectálásra való lehetséget.

Második sorban, ha önnek úgy látszanék, hogy ezen feltételeket nem érvényesítheti, ez esetben Saarlouisról és Saarbrücken-ről mondjon le, sőt még Landauról, ama rozszant barakról is, melynek bírása csak a német nemzetiségi érzelmét izgathatná ellenünk és elégedjék meg a Luxemburg hercegséget illető nyilvános szerződésekkel, és Belgiumnak Franciaországhoz csatolása ügyének rendbehozatalával.

Harmadik sorban: ha Belgiumnak Franciaországgal feltétlen egyesítése nagy akadályokba ütköznék, oly artikulusra térhet, mely által Angolországának megnyugtatása czéljából, létrejön, hogy Antwerpen szabad városá constituáltassék. De önnek semmi esetre sem szabad elfogadni azt, hogy Antwerpen Hollanddal s Mestricht Poroszországgal egyesíttessék. Ha Bismarck ur kérdezni találná, hogy minő előnyöket nyújt neki egy ily egyezmény erre egyszerű volna a felelet, az t. i. hogy ő maga részére egy hatalmas szövetséget biztosít, míg ő csak tegnapi szerzeményeket áldoz; ő csak megegyezik, hogy el lehessen venni, a mi nem az övé; ő nem igen nagy áldozatot hoz az előnyökkel szemben, melyeket nyer.

Tehát nyilvános szerződést, mely nekünk legalább is Luxemburgot biztosítja, s titkos egyezményt, mely véd- és daczsövetséget hoz létre s Franciaországnak lehetővé teszi Belgium annectálását, azon pillanatban, a mely legkedvezőbbnek mutatkozik, s a melyben, ha kell, Poroszország is segédkezik még fegyverrel is. Ezek legyenek alapfeltételei a kötéendő egyezménynek.

Eme párisi, augusztus 16-iki instructiókra Benedetti auguszt. 28-án egy, a külügyi hivatalban meglevő, saját kezével irt levéllel válaszolt, melylyel ő az egyezményi tervet, melylyel megbízott, benyújtja. E tervet ő sajátkezűleg irta és az autograph lapszéli jegyzetekkel, melyekkel Párisban kiigazított, a külügyi hivatal kezei között van s egy, a miként az a szélén levő megjegyzésekkel modificáltott, azonos azon példánnyal,

melyet Benedetti gróf Bismarcknak adott és a melyet ez a mult évben tett közzé.

Benedetti ur aug. 23-án kelt levelére — szintén hivatalos papíron — ama felelet fogalmazványa van, mely bebizonyítja, hogy a Benedetti által készített tervnek kedvező behatása volt, de hogy annak megfontolhatása időt fog igényelni.

Beszélnék róla, hogy Németalföld királya kártérítést kell, hogy kapjon a porosz területből, és a pénzáldozatok, melyeket az egyezmény követelhet latba vettenek; egyszersmind azon nézet is kezd terjedni, hogy az előbbi szövetségi szerződményben foglalt helyőrségi jogai a szövetségi váraknak megszüntetésére, hogy azoknak D.-Németországban való fentartása a d.-német államoknak függetlenségével meg nem egyezhető, Landauról és Saarlsruhról lemondanak, de mint egy „act de courtoisie“-t jelölik, ha Poroszország eme két helynek leszerelése által Franciaországgal szemben annak agresszív politikáját eltüntetni akarja. Egyszersmind figyelemztetés történik, hogy Párisban Németország egyesülését mint egy „dans un temps prochain“ — közel időbeni — kikerülhetetlen eventualitást tekintik. Luxemburg megszerzése ismételen mint közvetlen, Belgiumé pedig mint a conventio eventuais célja akként állítatik fel, s utóbbi, valamint a véd- és dacszövetség is titkon maradjanak. A levél végén meghatalmazást kap Benedetti, hogy — ha szükségesnek látja — menjen el Karlsbadba.

Benedetti gróf erre a párisi levélre aug. 29. felelt. Feleletében a francia követ először mondja ki a kétséget, hogy vajjon lehet-e a dologban Poroszország ösztönzésére számítani, megjegyzi, hogy ő bizonyos kétségekkel találkozik Bismarcknak a fölött, hogy Napoleon császár nem fog-e egy ilyes tárgyalást arra használni fel, hogy Anglia és Poroszország között bizalmatlanságot keltsen. Hogy e felől felvilágosítást várjon be, Benedetti gróf eljöttnek tartja a pillanatot arra nézve, miszerint 14 napra Karlsbadba menjen, a hol készen tartandán magát, Bismarck által netalán hozzá intézett minden sürgönyre Berlinbe visszatérni. Távolléte alatt a miniszterelnök is elutazott s a mint emlékezünk, csakugyan azon év decemberében tért vissza Berlinbe.

A titkos tárgyalások tehát itt szükségképen néhány havi nyugalomban maradtak, a mi nem akadályoztatta azokat, mint bizonyosak is vagyunk benne, hogy utóbb megint ne vétessenek elő, s ha Bendetti ur könyvének 185-ik oldalán kiemeli, hogy tévedés, ha Bismarck ur a Belgium fölötti tárgyalásokat, melyek 1866-ban tartattak, 1867-re teszi át, ugy ebből csak az tűnik ki, hogy a francia követ 1867-ben is folytatta az előbbi évben megszakadt „dilatatoricus tárgyalásokat“, a luxemburgi kísérlet meghiusultával azoknak csupán a belgiumi kérdésre szorításával. Franciaországnak a belga vasuti vizsályban való magatartása után mik fölébb elmondattak, nem tűnnek fel hihetetleneknek, hogy maga Franciaország még akkor nem mondott volt le azon reményről, hogy kedvező tervének Éjszak-Németország beleegyezését megnyerje.

Mi azonban — végzi a „Reichs-Anzeiger“ — azon vagyunk, hogy leleplezéseket tegyünk, melyek az elhárítás tervétől eltérnek s azon tulmennek, mi arra szorítokunk, hogy a német politikának téves nézeteit helyreigazítsuk, a mihez Benedetti ur előadásai okot szolgáltathatnak. Mi újban kényszerítve leszünk, magunkat ezen fóladatnak alávetni, ellene fogunk állani ama kísérletnek, hogy kedvező és ismeret dús anyagot, mely rendelkezésünkre áll terjedelmesebben felhasználni.

Tanetszközaink a londoni világ-tárlaton.

— Gönczy Pál jelentése a közokt. miniszterhez. —

Gönczy Pál min. osztálytanácsost a közoktatási miniszter a végből küldötte ki a londoni kiállításra, hogy a kiállított tanetszközöket megsejmlélvén, észleleteit a hazai közművelődés előmozdítására érvényesítse. Gönczy Pál ur küldetéséről a miniszter elé jelentést terjesztett. Az érdekes okmány — a megszólító első sorok elhagyásával — így szól:

A londoni 1871-ik évi nemzetközi kiállítás az újabb időben szokásos világ-tárlatoktól lényegesen eltér.

Az angol, francia itt-ott németországi volt világ-tárlatokban az emberi munka és szorgalom minden nemével egyszerre léptek föl, s ezeknek tömeges nagy-szerűségével kívántak a látogató közönségre hatni; az 1871-diki nemzetközi kiállítás rendezésekor a gyakorlatiasságáról ismeretes angol nemzet azon elvből indult ki, hogy az iparmű termékekből a vizsgálódó és okulni szerető közönség elé egyszerre csak egy-két felét tárjon föl, s így azt a mit kiállít, könnyen áttekinthetővé s ez által tanulmányossá tegye.

Ez okból a tudomány, művészet és ipar termékeit több szakaszra s így több év alatti szemléltetésre ugy osztotta föl, hogy egy évben három, legfőlebb négyféle ágát állítsa ki közsejmléltre.

Ez évben két főosztály állított fel, egyik a szép-művészet, másik az ipar- és tudomány számára.

A szépművészetből a tárlat tárgyai voltak: olaj- és vízfestmények, rajzok, disztimnyfestések, metszvények, fényképek, építészeti rajzok, s különféle anyagokból faragott és öntött szobrok.

Az iparművekből csupán a porcellán-, az üveg- és gyapjuszövetgyártás termékei és főleg az ezeket készítő gépek; s ez utóbbiakban a nagy közönség tanulmányos gyönyörködésére állandóan működtek, s ez által szemléltetővé tették, miként áll elő a nyers anyagból a porcellán, a gyapjuból a változatosságban megszámlálhatlan sokféleségű gyapjuszövet.

Ezen osztályhoz csatoltattak s ezekkel kapcsolatban állítottak fel a tudomány és újabb találmányok, továbbá a tanetszközök és az iskolai oktatás úján előállított eredmények.

Fóladatomhoz képest, én ez utóbbi csoportot tettem tanulmányom tárgyává. (Folyt. köv.)

UJDONSAGOK.

Kolozsvár, október 26.

— Az országgyűlés jövő szombaton ismét megkezdí üléseit.

— Ama kérdésre, vajjon melyek azon részletek, mikben Beust és Andrassy a bécsi válságra nézve megállapodtak, a „N. Fr. Pr.“ e négy pontot sorolja elő: 1) A magyar kiegyezés nem eshetik semmi utólagos elismerés alá. 2) Az erre vonatkozó törvények csak azon uton változtathatók meg, a melyen hozattak. 3) Az osztrák tartományok államjogi állása felett már az alkotmány döntött. 4) A kormány a leiratban nem igéri meg, hogy az alapörvényeket mint kormányjavaslatot terjeszti elő a reichsrathnak. A prágai lapok és a „Vaterland“ ellenben azt állítják, hogy gr. Andrassy csak is a magyar kiegyezésre vonatkozó pontokat hangsúlyozta. Egyébiránt a „V.“ szerint a kifogások csak „formálisak“

s e tekintetben a csehek készek engedni, de azon követelményt, hogy a decembéri alkotmányt ismerjék el, mint egy férfi fogják visszautasítani.

— **Gajzágó Salamon** a főszámszék elnökét nagy csapás érte. Nejét vesztette el. Vasárnap temették el ez igen művelt kitünő hölgyet, kit bánatus férjéu kívül három gyermeke sirat. Béke poraira!

— **A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara** f. hó 30-án d. u. 4 órakor rendes közgyűlést tart, a melynek főbb tárgyai lesznek: a bécsi kiállítás ügyében alakítandó központi orsz. bizottságba tagok kijelölése; a kamarák szervezése ügyében tartandó orsz. értekezletbe tagok választása. E gyűlésre a kül- és beltagokat tisztelettel meghívja az elnökség.

— **A „Székely Hír“-ban olvassuk:** Egész bucsjárás van néhány nap óta az itteni (m.-vásárhelyi) vasut-időházhöz. A kíváncsi közönség nem győzi a jőformán készen levő vasut-vonal megnyitását várni, s naponta tömegesen zárandokol k a hely szimére, ha netalán valami meglepetésben részesülhetne. Tegnapelőtt egy nagy gőzmozdony is érkezett az építési anyaggal megrakott tehercsikknak egész hosszú sorát vonszolva magával. Egy napszámot minden figyelemztetés daczára is tenyerét két kocsi vasmagja közt feledvén, egy pilnat alatt a megindult vonat pár újat elsodorta a szerencsétlennek. Ilyes apró históriák csaknem nagonta történek az időház környékén, s a kíváncsi közönség érdeklődése is mindaddig még fokozódni fog, míg csak a vonatok rendes járását meg nem éri és meg nem szokja.

— **Azon bizottság**, mely a polgári törvénykezési rendtartás módosítását tárgyzó javaslat elkészítése végett hivatott össze tanácskozást folyó hó 17-én kezdette meg. A m. kir. pénzügyminiszterium részéről ezen tanácskozmányban Budai Sándor országgyűlési képviselő és min. tanácsos és Stiff Károly pénzügyi tanácsos és a m. kir. kincstári jogügyek igazgatóság előadója fog részt venni.

— **Jókai Mór** a jövő év elejével három regényt indít meg lapjaiban. Címeik: „A magyar kalmárvilág“, „A véres kenyér“ s „A nőhöz ment férj“. Az első a „Hon“-ban, a második az „Igazmondó“-ban és a harmadik az „Üstökös“-ben fog megjelenni. Ez utóbbi versben lesz írva. Mind a három egész évfolyamu.

— **„Tisza“** ezim alatt Debreczenben biztosító társulat van alakulóban, melyre az aláírások igen szép részvétellel folynak.

— **Egyik tegnapelőtti napihirünkre** következő felvilágosító sorokat kaptunk. T. szerkesztő ur! A „K. Közlöny“ 174. számában a convictusi élelmezésre nézve jelentett hírt illetőleg kérem a t. szerkesztő urat nyilváníttára annak, hogy az étkezésnél jelen lenni szokott aligazgató tanárok maig panaszos szót nem tettek az igazgatónál kivén a sütdőben egyszer és egyszer egyik étellel fölmerült bajnak fölemlítését. Az illetők helyesen tennék, ha nem a szülői körben netalán elkényeztetett egyik másik gyermeknek beszéde, hanem közvetlen az igazgatónál az igényeknek felsőbbbségileg meghatározott mértéke iránt nyert felvilágosítás alapján ítélnének. Fogadja a t. ur kiváló tisztelem kifejezését melylyel maradtam alázatos szolgája Várady Móricz, növelde-igazgató.

— **Öngyilkosság.** Tegnap kora reggel egy életunt katonazenész a sétatér egyik fájára akasztá fel magát; egy pár mire látta kinlődni, de jelentést tenni a városba befutottak.

— **A huszár huszárt fogott.** Dettáról írják, hogy ott egyik földmivesnél egy huszár volt szálláson,

ki mindig újabb követelésekkel állott elő és különösen az étek miatt folytonosan győtrötte házigazdáját. Egy nap új divatot kezdett s ételeit csapdosta a földhöz és összevisszaszidalmazta a „sült paraszt“ házigazdát. Egy reggel pedig kardosan rontott a háriurra s meg akarta kardlapozni, ha őt urasan el nem látja. Ekkor türelmét veszté a csendes gazda, kikapta kezéből a kardot s „ellátta“ vendégét huszárosan — ütlegekkel. Utólag azután vizsgáltá a huszárt, hogy sohase restelje a dolgot, hisz ő maga is két kapitulációt kiszolgált huszármester s azért, ha verést kapott is, nem „sült paraszttól“ kapta. A garázdálkodó huszárt e mellett még szigorú fenyték alá is vették.

— **A katonai törvényszékek** felosztása következtében a közös hadügyminiszterium elhatározta, hogy ezentul a katonai kincstár nevében kötendő minden szerződésben a bírói illetőségre vonatkozó záradékba azon elsőfolyamodású kir. törvényszék vagy járásbíróóság lézen felveendő s mint illetékes bíróság kijelölendő, mely a katonai kincstár nevében szerződő katonai főparancsnokság állomáshelyén székel.

(—) **Nemzeti színház.** Oct. 25-én Pál Moreau „Szövetségesek“ című vigjátéka. Ez alkalommal egy fiatal műkedvelő tett kísérletet Philippe de Mauri szerepében. Az első kelték a batorság meg van benne. Egyébiránt a szerep kísérletnek roszszul volt választva, mert ehez több routine kell. Henriette Dolay Boér Emma k. a. játszott. Kelemes alak volt, s egy pár mozzanatot jól eltalált, bár e szerep általában komolyabb alapszínezést igényel. A felvonások között Kohler Gyula (zenekari tag) művészi fuvolajátéka nagy tetszésben részesült.

Péntek, october 27-én „Rigoletto.“ Opera 4 felvonásban.

Távíratí tudósítás a bécsi börzéről.

Oct. 24-ről: 5% Metalliques 57.30. 5% Nemzeti kölcsön 67.70. 1860-diki államkölcsön 98.80. Bankrészvények 771. Hitelrészvények 291.90. London 118. 15. Ezüst 118.15. Cs. kir. arany 5.67. Napoleondor 9.42 1/2.

Földtermentesítési kötvények: Magyar 79.3/4. Temesi 78. — Erdélyi 74. 1/2. Horv.-Slavon —.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

N y i l t t é r .

(277) 25 — 40

Titkos betegségeket és tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt)

gyógyít gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett

HANDLER MÓR

orvos- és sebész tudor, szülész és szemész.

Rendel naponként délelőtt 11 órától 1-g és délután 3 órától 5-ig.

Lakik Pesten, Lipót-város, nádorutca 13. szám, 1-ső emelet 14. sz.

Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik.

IV. Beküldetett. 22. Minden betegnek erő és egészség, orvosság és költség nélkül.

Revalescière du Barry Londonból.

A delicat Revalescière du Barry minden nyavalyát meggyógyít, a mely a gyógyszereknek ellentáll; u. m.: gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, mirigy-, nyálhártya-, lélegzési-, hólyag- és vesebajokat, gumót, vérhaszt, száraznyavalyát, mellszorulást, köhögést, emésztéshányt, szorulást, hideglázt, szédülést, vértelülést, fulzugást, emélgést és hányást még terhen is, diabetezt, buskomorságot, soványkodást, csuzat, közsvenyt,

sárgalázt. — Kivonat 72,000 elismervényből gyógyulásokról, melyek minden gyógyszerrel dacoltak.

Elismervény sz. 58.471.

Prunetto (Mondovi mellett) 27. oct. 1869.

Uram! Biztosíthatom önt, hogy a mióta a csodálatos Revalescière du Barryt használnom, azaz 2 év óta, nem érzem többé aggagorom nehézségeit sem 84 évem súlyát. Lábszáram ismét nyulánkok, látásom oly jó, hogy nines szükségem szemüvegre; gyomrom erős, mintha 30 éves volnék. Szóval, egészen megifjodottnak érzem magam; hűszónokolok, gyonást hallgatok, betegeteket látogatok, meglehetősen hosszú utakat teszek gyalog, eszem

tiszta, emlékem világos. Kérem e nyilatkozatot nyilvánossá tenni, ugy a hogy és hol önnek tetszik. Köteles szolgálja

Castelli Péter abbé, Bach. és Theol. és prunettoi plébános, Mondovi kerület.

Táplálébb lévő a húsnál, a Revalescière felnőtteknél és gyermekeknél 50-szer behozza árát gyógyszerekkel szemben.

1/2 fontos bádóg szelenezekben 1 frt. 50 kr. 1 frt. 2 frt. 50 kr., 2 frt. 4 frt. 50 kr., 5 frt. 10 frt., 12 frt. 20 frt., 24 frt. 36 frt.

Revalescière csokoláde poralak- és táblákban: 12 csészére 1 frt. 50 kr. 24 csészére 2 frt. 50 kr.

48 csészére 4 frt. 50 kr. poralakban 120 csészére 10 frt. 288 csészére 20 frt. 576 csészére 36 frt.

Kapható: Barry du Barry és társa által Bécsben Wallfischgasse 8. és Faulk József fűszerkereskedésében, Pesten Törökútnál, Brünben Eder F.-nél, Kolozsvárról Binder K. ur gyógytárában bel-monostoruca a Redoute során. Továbbá: Kronstädter József urnál kül-monostoruca 134 sz., bel-monostoruca 175 sz. és főtr 2. szám a zálogintézmény, valamint minden városban jó gyógyszerészeknél és fűszerkereskedőknél; a bécsi ház ezen feljül mindentüvé elküldi postai utalvány vagy utánvét mellett.

Csak frt. 1.30 egy párisi bronz-óra, melynek járatért egy évig kezesség vállaltatik.

Csak frt. 1.50 és frt. 2 ugyanaz, finomabb munkával.

China-arany és ezüst gyártmányaim

kedvező sikere által ösztönözve vagyok

henger-, horgony-, savonette-, remontoir-órakereskedéket

valódi china-arany és ezüst borítékokban gyártani, a melyek hasonlatossága és tartóssága, alak és munkát illetőleg, a valódi aranytól nem különbözik. — Minden gyártmányból kikerült óráknak pontosan kell járnia, s a pontos járást illetőleg minden egyes óra mellé írásbeli jóallólevelet adok, mely az óra számtól és minőségét tartalmazza.

A jóállítás a vásár napján kezdődik (Vagy az elküldés napján) s két álló évig tart, s ez idő alatt kötelezem magam minden tölem vásárolt óra pontos járásában tartására. Horgony-, henger-, savonette-, és más valódi ezüst, valódi arany, china-ezüst, china-arany órák.

ÁR JE GYZ É S É K E Z É S E K :

Csak frt. 4 egy china-vagy frt. 5 egy china-arany zsebóra, legjobb szerkezetű, tok-, órák és jóállítás.

Csak frt. 10 vagy 12 egy savonette-óra erős duplaköpenyvel, kristályüveg-, másodpercmutató-, tok- és jóállítás. **Óráim**, melyek regulatorral (új találmány) ellátva, pontos járástól soha se veszthetik el.

Csak frt. 10 egy valódi ezüst hengeróra, lánc-, medaillon-, tok- és jóállítás.

Csak frt. 12 vagy 14 ugyanazon órák valódi china-aranyból (mint a valódi arany) melyek soha se fektednek meg.

Csak frt. 14 egy china-arany savonette- (duplaköpenyes) hőlgyóra, regulator- és másodpercmutatóval, china-arany nyaklánc-, tok- és jóállítás.

Csak frt. 14 egy új amerikai china-arany óra, transparent-szerkezettel, legújabb alak, hőlgyóra, másodpercmutató, dupla kristályüveggel-, lánc-, medaillon-, tok- és jóállítás, jeggyel.

Csak frt. 14 egy ezüst henger óra, vörös- és erős kristályüveg-, china-arany lánc-, és medaillon-, finomabb frt. 15, 17.

Csak frt. 15 vagy 18 egy egész kicsiny hőlgyóra valódi ezüst aranyozva, valódi china-arany nyaklánc-, hőlgyócsatlak- és jóállítás, jeggyel.

Csak frt. 15 valódi ezüst horgonyóra a fennebbi részekkel.

Csak frt. 15 vagy 18 egy angol Prince of Wales remontoir-óra, legerősebb hől. Ezen órák előnye, hogy kules nélkül felhuzhatóak. Ez órák mellé jár egy china-arany lánc, medaillon, jóállítás, jegy és tok.

Csak frt. 15.50 egy valódi angol, legfinomabb tűzben aranyozott ezüst chronometerr-óra, egyszerű köpenyvel, medaillon-, jóállítás- és tokkal.

Csak frt. 17 egy valódi angol ezüst horgony-óra, kristályüveg-, lánc-, medaillon-, jóállítás és tokkal; finomabb frt. 19, 21, 24.

Csak frt. 19.50 egy valódi angol, legfinomabb tűzben aranyozott chronometerr-óra, dupla köpenyvel, legfinomabbul zománcozva, finom china-arany lánc-, medaillon-, jóállítás és tokkal.

Csak frt. 20 egy valódi ezüst hőlgy-óra, valódiilag aranyozva, legújabb finom zománcosál-, lánc-, medaillon- és tokkal.

Csak frt. 30 egy remontoir-óra, (kules nélkül) valódi ezüsthől, dupla köpenyvel s a fennebbi részekkel.

Csak frt. 30 egy egész kicsiny medaillonlaku valódi arany hőlgy-óra, china-arany lánc-, tok- és jóállítás.

Csak frt. 35, 40, 45 No. 3 arany horgony-órák china-arany-láncszal.

China-arany-lánczok rövidlek: frt. 1.30, 1.60, 2, 3, 6, 7; hosszak: frt. 1.60, 2.50, 3, 4, 5, 6, 45.

Minden óráim olcsórúdnak, s más roszszabb neműekkel nem tévesztendők össze.

Az ár előre beiktatása vagy felapuz mellett minden megrendelést 24 óra alatt teljesítek s nem teszek ártut legkésőbbesében vissza cserélek. — Szahályozatlan órák 2 frtál olcsóbbak.

Árjegyzékek ingyen.

Órácsok, órákereskedők nagyválasztékú óráraktárral telek ndam; csak Angol-honból első kezéből valódi vásárlásaim s a nagy kelendőség teszik lehetősségessé az oly olcsó eladást.

Jóállás minden óráért teljes 2 év.

China-arany- és china-ezüstért kezesség 10 évig, hogy soha se fektedik meg. Vidékre utánvét vagy az ár előre beiktatása mellett szolgállok.

Czim: MÜLLER M. china-arany gyári raktára

Bécs, Stadt, Babenbergerstrasse 1.

(305)

Liebig Kumys kivonata

(vegetánilag készült sivatagtej.)

gyógyászati tekintélyek elismerése szerint gyorsabban és biztosabban gyógyít,

mint minden, eddig a gyógyászatban használt szer: **tüdővést** (még előhaladt állapotában is), **gumót, gyomor- és bél-hurutot, légső-hurutot, vérhiányt** tartós betegség és sok higany élvezete következtében, **súlyt, mēhgörösöt és testi gyengeséget.**

Palack szimra pakolással együtt 1 ft. o. é. Megrendelésekhez az összeg melléklendő, mert utánvét nem fogadható el.

Legalább 4 palackot tartó ládákban kapható

Liebig sivatagteje (Kumys) főraktára által

Berlin, Gneisenaustrasse 7 a.

Jegyzet. Betegek, a kiknél minden használt szer sikertelen maradt, szíveskedjenek a fennebbi készítménnyel bizalmasan egy utolsó kísérletet tenni.

Rópiratok ingyen — és bérmentesen.

Nehézkóros göröcsöket (nyavalyatörést) levél által gyógyít egy százszoroson jónak bizonyult szerrel

Witt A.

Berlin, Lindenstrasse 18.

15 — * (256)